10 ՓԱՐԱ.

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՒՂԼԻՒՆԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտէսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ.

ارمنيجه يومى سورهانتاك غزته سى
صاحب امتيازى د. جيوه لك
اداره خانه سى
باب عالى جاده سى نومرو ٢٠

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ խմբագրութեան ուղղուած ո և է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին եւ 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախք՝ մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախք՝ մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ ֆր. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
Առաւօտները
ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻ՞ՒՆ
ԹԷ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

2.

Ըսինք թէ ինչպէս որ օտար պետութեանց Չինաստան երթալուն և հոն տարածուելուն գլխաւոր պատճառը լոկ աշխարհակալութենէ աւելի վաճառականական շահերն են, Չինաստանի ամբողջովին բաժանումը արգիլող բանն ալ գլխաւորաբար այն է։

Եթէ Չինաստան գացողը և հոն տարածուողը միայն Ռուսիա եղած ըլլար, այն ատեն անշուշտ տրամաբանութեան և իրաւունքի նշանակութիւնն ալ փոխուած կ'ըլլար։

Բայց Չինաստան, ռուսական ըլլալուն պէս, անգլիական ալ չէր կրնար ըլլալ։

Այսինքն վաճառականական տեսակէտով, ո՛չ արգիլիչ կրնար ըլլալ այն, և ոչ ալ ազատ։

Անգլիայէն զատ որովհետեւ ուրիշներ ալ պիտի երթային հոն, և որովհետեւ այդ ուրիշներն ալ վաճառականական արգիլիչ դրութեան մէջ Ռուսիոյ քաղաքականութեան քար նետելու իրաւունք չունէին, ուստի լաւագոյնը այն էր որ, չինական կառավարութեան ձեռքը մնար այնչափ հող, որչափ որ կարելի է, օտար պետութեանց Չինաստանի մէջ ներկայութեանը դէմ ծանր վտանգ մը չըլլալու տեսակէտով։

Որովհետեւ Չինաստան այնպիսի վիճակի մը մէջ չէր գտնուեր որ կարող ըլլար օտար վաճառականներուն վրայ քմահաճօրէն ծանր տուրքեր դնել, ինչպէս որ պիտի ընէին Անգլիայէն զատ բոլոր օտար պետութիւնները և նոյն իսկ Ամերիկայի Մ. Նահանգները, իրենց տիրապետութեան տակ առնելիք բոլոր չինական երկիրներուն մէջ, և անգլիական վաճառականութեան համար ազատ մնացած պիտի ըլլար Չինաստանի այն մասը միայն ուր անգլ. դրօշը կը ծածանէր, մինչդեռ հիմա չինական դրօշը ծածանած այն անհուն երկրին մէջ տիրապետող է՛ն մեծ վաճառականութիւնը անգլիականն եղած է միայն։

Ահա այս էր պատճառը որ, Անգլիան կը պարտաւորէր բոլոր ուժովը դէմ կենալ Չինու բաժանմանը։ Ապա թէ ոչ, եթէ այդ բաժանումը կարելի ըլլար, Անգլիա ևս կրնար իւրացնել այնպիսի մաս մը, որ կարող ըլլար զինքը ապահովցնել ո և է քաղաքական վտանգի դէմ որ կրնար յառաջ գալ թէ՛ Ռուսիոյ և թէ ուրիշ ո և է կողմէ մը։

Ռուսիա Չինաստանի նկատմամբ ի՛նչ քաղաքականութիւն որ բռնած է, ո՛չ ոք իրաւունք ունի անոր դէմ գանգատելու. այդ քաղաքականութիւնը ոչ այլ ինչ է, այլ միայն իր բնական շահուց և պարտաւորութեանց որոշ հետեւանքը։

Ինչ որ էր Թրանսվալ և Օրանժ Անգլիոյ համար, ճիշդ միեւնոյնն է Մանչուրիան և աւելին Ռուսիոյ համար, որչափ ատեն որ աշխարհակալութիւն բառը գոյութիւն ունենայ։

Միայն սա տարբերութիւնը հաշուի կրնայ առնուիլ որ, մինչդեռ Թրանսվալի և Օրանժի մէջ օտար պետութիւնները ուղղակի շահ մը չունէին, Չինաստանի մէջ ընդհակառակն ուղղակի շահեր և ըլլալիքները արգիլելու կարող օտար պետութիւններ ալ կան, որ այժմ տեղւոյն վրայ ներկայ ալ կը գտնուին։

Եթէ Ռուսիա Չինաստանի մէջ ինչ ինչ բաներ ընելու բնական իրաւունքը ունի, ուրիշներ ալ կան որ ըլլալիքները չափաւորելու իրաւունք և կարողութիւն ունին։

Կար ժամանակ մը որ, երբ հակառակ իրաւունքներ իրարու դէմ կ'ելլէին, դատը վճռողը միմիայն սուրը կ'ըլլար։ Նախորդ ժամանակամիջոցը այս բիրտ եղանակը բարեփոխելով, կոյր զէնքին քով կը դնէր նաեւ իմաստուն խորհրդակցութիւնը. իսկ ներկայ ժամանակը, մանաւանդ Ռուսիոյ Զարին բարձր նախաձեռնութեամբ գումարուած Լա Հէյի Խաղաղութեան դեսպանախորհուրդը շատ իրաւունք կուտայ յուսալու որ, քաղաքակիրթ ազգերու միջեւ բիրտ սուրին ազդեցութիւնը ջնջուած ըլլալով, քաղաքական դատերը խաղաղ համաձայնութեան արդարակորով վճռոյն կամ իրաւարարութեան յանձնուած են։

Իրաւ է որ Չինաստանի խնդիրը, շատ ծանր և նենգաւոր ըլլալուն համար, իբրեւ առաջին փորձ, շատ կարծր եկած է։

Բայց ճիշդ այսպէս ըլլալուն համար ալ է որ անոր խաղաղ լուծումը շահակից տէրութեանց պետերուն և դիւանագէտներուն անմոռանալի փառքը պիտի ըլլայ։

Այս գործին դժուարութիւնը ամէն իրաւունք կ'առնէ քննադատներու ձեռքէն, երբ յուսահատ աղաղակներ կ'արձակեն, տեսնելով այսինչ կամ այնինչ տէրութեան ուրիշի կամ ուրիշներու դէմ գործածած վարպետ դարձուածքները, որ սկզբամբ որոշուած կամ բնականէն գծուած բանի մը մէջ առաջնութիւն շահելու բնական փորձն է։

Ռուսիա Չինաստանի ամբողջութեան ախոյեան հանդիսացաւ։ Ո՜րչափ լաւ բան։

Բայց ներելի է Ռուսիոյ այս բարի դիտաւորութեան վրայ կասկածիլ, նկատի առնելով որ Ռուսիա կրնար այսպէս չխորհիլ ... եթէ Չինաստան մինակ ինքը գացած ըլլար և իրեն հետեւող և զինքը հետապնդողներ չգտնուէին։

«Բեքինէն դուրս ելլենք» կ'ըսէ։ Լա՛ւ, սակայն իր տեղէն պիտի շարժէ՞ր արդեօք, եթէ ինքը միայն գացած ըլլար հոն, երբ պիտի ըսէր. վէնի, վիտի, վիչի (եկայ, տեսայ, յաղթեցի)։

Ո՛հ, քիչերը կան խելահասներու մէջ, որ հաւատան թէ կատարեալ անկեղծութեան արտայայտութիւններ են ասոնք, կամ թէ պարզամիտ Չինացիները խաբելու համար զարդարուած խօսքեր չեն. բայց ինչ որ ալ ըլլան, ազդեցութիւննին մէկ է։

Ինչպէս ըսած ենք, Բեքինէն ելլելը Չինաստանէն կամ Մանչուրիայէն ելլել ըսել չէ։ Թէեւ Ռուսիա կը յայտարարէ թէ Մանչուրիոյ մէջ հանդարտութիւնը վերահաստատուելուն պէս, ինքն ալ պիտի ելլէ անկէ, բայց Ռուսիայէն զատ որո՞ւ ձեռքն է որոշել այն ժամանակը թէ այլեւս Մանչուրիոյ նահանգը հանդարտած է, և Ռուսիա շահ մը կամ նպատակ մը չունի երեւակայական անհանդարտութիւններ ալ ստեղծելու կամ վառ պահելու հոն։ Ցաւիտենական պատմութիւնը չէ՞ այս։

Գալով Բեքինի պարպուելուն, ասոր անմիջական հետեւութիւնները կ'ըլլան.—

1. Չինացիներուն այն հաւատքը թէ՛ օտար տէրութիւնները աւելի առաջնները երթալէ վախնալով, և նոյն իսկ հոնտեղ կենալ չհամարձակելով, եա փախչելու ստիպուած են. ուստի այլեւս ամէն բան ընելու կարող կը գտնուին։

2. Չինացիները պիտի հաւատան թէ բոլոր օտարականներուն մէջ իրենց բարեկամն է միայն Ռուսիա, որ իր դեսպանը ազգեւ խուժանին ձեռքէն ազատելէ ետքը, հրամայած է միւս տէրութեանց որ Չինու մայրաքաղաքէն անյապաղ մեկնին։

Կրնաք հաւկնալ թէ Չինացիներու վրայ ի՛նչ բարոյական առաւելութիւն կը ստանայ Ռուսիա, առանց Չինաստանէն մեկնելու Բեքինէն մեկնելովը, և թէ քաղաքականապէս ալ ո՛րչափ օգուտ կը քաղէ, դարմանելու համար իր կացութիւնը որ քիչ մը խախտած էր տեղէն, Անգլիոյ, Ճաբոնի և Գերմանիոյ արարքներովը, որոնք թող չէին տուած անոր որ մինակ կամ գոնէ միւսներուն առաջնորդելով և զանոնք իր ետեւէն քաշելու բարեհաճելով Բեքին մտնէր։

ԼՈՒՆ-ԲԵ.

ԳԱՒԱՌԻ ԿԵԱՆՔԸ

ԿԱՐՄՈՒՆՋ ԳԻՒՂԸ

Առաջն. տեղապահը Կարմունջի մէջ.— Հաշուական խնդիրներ.— Տասանորդի տուրքը.— Ս. Գէորգի ջուրը.— Դպրոցական շահ.— Հիւրանոցի շինութիւն.— Եկեղեցապատկան դրամներ.— Վերադարձ հոռոմէականութենէ։

ՆԻՒՍԻԱ, 20 օգոստ. 1900

Կարմունջ՝ ծագումով հին՝ զուտ հայաբնակ պատուական գիւղ մըն է, Եդեսիոյ մօտիկը՝ հազիւ մէկ մէկու կէս ժամ հեռու։ Սոյն գիւղին տնտեսական պայմաններուն նայելով՝ կոչուած էր ըլլալ երկրորդ Պարտիզակ մը՝ յառաջդիմութեան գծին վրայ։ Սակայն դժբաղդաբար հեռու է իր կոչումը արդարացնելէ, ու գիւղին նիւթական ու աւանդական արժանիքը նսեմացնող ներքին վէճերու կողմէն է որ տեղւոյն ազգայինք անուանի են։

Տարիներու երկար շարքէ մը ի վեր վէճը կ'երկնուէր։ Կուսակցական խումբերը իրարու կը յաջորդէին հաշուական գործերու շուրջը, ու ամենուստ իրաւանց անվստահ, փոխադարձաբար ընդունելութեան արժանի չէին նկատեր ներկայացուած հաշուական եզրակացութիւնները,

Բարձր պաշտօնէի մը անձնական միջամտութիւնը ու համբերատար ներկայութիւնը անհրաժեշտ էր ելք մը տալու համար անոնց բարդ ու մանուածապատ հաշիւներուն։

Առաջն. Տեղապահ Հայրը նկատելով զայրացած կիրքերը՝ Կարմունջի մէջ աննպաստ հետեւանքներ պիտի ունենան գիւղին գործերուն համար, թէեւ իր կեդրոնին՝ Եդեսիոյ մէջ մեծաղբաղ՝ յանձն առաւ 3 շաբաթի չափ Կարմունջ մնալով լուծել անոնց հաշուական Գորդեան հանգոյցները։

Տեղապահ Հայրը՝ շաբթուս մէջ վերադարձաւ Կարմունջէն, ուր իր ներկայութիւնը օգտակար եղած է մէկէ աւելի խնդիրներու համար, որոնց գլխաւորները կը յիշենք իբրազեկ Կարմունջցիներէ մեր առած ստոյգ տեղեկութեանց համեմատ։

Ա. Ջնջուած են ժողովրդային հաշիւներու (ինչպէս ըսինք) մանրամասնութիւնները, և ամենուստ ընդունուած է թէ՛ ո՞վ ինչ կը պարտի յետամնաց պահանջքներէն։

Բ. Այս տարուան տասանորդական տուրքի վարձակալը օրինական ճամբէն շեղելու միտումներ ցուցած ըլլալով, Տեղապահին դիտողութեանց վրայ համակերպած է յարգել օրէնքը, որով երախտապարտ գիւղացիք իրենց կալերէն նուէրներ ըրած են գիւղի եկեղեցիին։

Գ. Բաւական տարիներ առաջ, գիւղին մէջ նոր աղբիւր մըն ալ (Ս. Գէորգ անուանուած) երեւան հանուած ըլլալով, անոր ջուրը գիւղին մեծաւորները սեփհականած են իրենց արտերուն ու պարտէզներուն, մինչ միւս կողմէ հասարակ դասակարգը ինք ալ ջուր կ'ուզէր իր արտերուն համար, և անլսելի մնալուն պատճառաւ տարբեր միջոցներու դիմել կը սպառնար։ Տեղապահ Հօր միջամտութեան ու յորդորանաց համակերպելով, այս անգամ գիւղին մեծաւորները Ս. Գէորգի ջուրէն շաբաթական միօրեայ (24 ժամուան) բաժինը վաֆ ըրած են Ս. եկեղեցիին, որուն կողմէ դիւրամատչելի գնով վարձու պիտի տրուի աղքատիկ երկրագործներուն, որով երկուստեք ցոյց տրուած հաւանութեամբ փակուած կ'ըլլայ վէճը։

Դ. Վերոյիշեալ վաֆ ջրաբաժնէն գոյացած տարեկան հասոյթը՝ առնուազըն 50 արծաթ մէճիտ՝ յատկացած է գիւղի դպրոցին, որ նիւթապէս անխնամ ձգուելով, խանգարման վտանգին կ'ենթարկուէր շատ անգամ,

Ե. Եկեղեցիի չըջափակին մէջ այցելու կրօնականներու համար բնակարան չգտնուելով, կը ստիպուէին երբեմն մասնաւորներու տուները բնակիլ։ Այս անպատեհութեան վերջ տալու համար Տեղապահ Հօր առաջարկութեան վրայ գիւղացիք հանգանակութիւն մը բացած են հիւրանոց մը շինելու համար, ու արդէն սկսած են պատրաստել շինուածանիւթերը։

Զ. Եկեղեցիի սնտուկէն 40 ոսկիի չափ մուրհակաւոր պահանջքին գանձման համար դիւրացուցիչ կարգադրութիւններ եղած են։

Աւելորդ չէ յիշել թէ՛ սոյն կարգադրութեանց շնորհիւ՝ տարիներէ ի վեր հռոմէականութեան յարելու միտումին ծառայող մաս մը գիւղացիք՝ խոստացած են մէկ կողմ թողուլ այդ գաղափարը։

Գ. Կ. Ո.

ՔԱՆԻ ՄԸ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՏԵՍՉԻՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՂԱԿԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ

Պատուական օրաթերթիդ օգոստոս 29ի թիւին մէջ Փալագաշեան էֆ.ի ինքզինքը արդարացնելու համար գրած յօդուածը ինծի հետ միասին շատերն ալ զարմացուց։ Անհրաժեշտ կ'երեւայ ժեզի, քանի մը բոլորովին տարբեր տեղեկութիւններ աւելցնել այն մասին վրայ, որ Գարթալի ծանօթ կրթական խնդրին կը վերաբերի։

Ամէնուն ծանօթ է այն դերը որ Փալագաշեան էֆ. խաղաց այդ գործին մէջ իրեն յանձնուած պաշտօնին ժամանակ. ու հիմա որ ինքզինքը արդարացնելու այդքան անկարող ճիգեր կ'ընէ, ատիկա քիչ մը շատ զուարճալի կ'երեւայ։ Գարթալի Հոգաբարձութեան և Թաղ. Խորհուրդին միջեւ ծագած անհամաձայնութիւն մը կարգադրելու համար, Փալագաշեան էֆ. կը ղրկուի Գարթալ։ Կ'երթայ կը քննէ և Հոգաբարձուներու ներկայութեանը իրաւունք կուտայ իրենց։ Բայց կ'երեւայ թէ՛ Թաղ. Խորհուրդի անդամներուն այդ խնդիրէն առաջ ու ետքը Փալագաշեան էֆ.ի հրամցուցած անուշ խօսքերը քիչ մը շատ հաճելի կուգան իր փափկաճաշակ քիմքին, և անմիջապէս տեղեկագիր մը Ուսումն. Խորհուրդին թէ՛ «Գարթալի պէս սակաւահայ գիւղի մը համար աւելորդ է զատ Թաղ. Խորհուրդ և զատ Հոգաբարձութիւն ունենալը և հետեւաբար պէտք է...»։ Ու զարմանալին գիտէ՞ք որն է, Ուսումն. Խորհուրդը բանաւոր կը գտնէ այս տեղեկագիրը։ Բայց մտիկ ըրէք։ Ասկէ երկու տարի առաջ Թորգոմեան էֆ. կուգայ Գարթալ, և տեսնելով դպրոցին անկերպարան վիճակը և Թաղական Խորհուրդին անկարողութիւնը դարման մը տանելու, համար կը կազմէ Հոգաբարձութիւն մը։ Լաւ միտք պահեցէք, տարի մը ետքը Թաղ. Խորհուրդի մեքենայութիւններուն առջեւ Հոգաբարձութիւնը տեղի կուտայ։ Բայց նոր Հոգաբարձութիւն մը կը կազմուէր, քանի որ անկարելի էր ուրիշ կերպ վարուիլը, և ատիկա նորէն կը վաւերացուէր Ուսումն. Խորհուրդին կողմէ։ Բայց հիմա Փալագաշեան էֆ.ի այդ նշանաւոր տեղեկագրին վրայ Ուսումն. Խորհուրդը, աւելորդ կը դատէ զատ Հոգաբարձութիւն մը։ Դուք մէջէն կրնա՞ք ելլել այս հակասութեան։ Ես չկրցայ։

Դժբախտ հոգաբարձութեան կողմէ Պատրիարքարան եղած դիմումները անլսելի մնացած են, և Փալագաշեան էֆ.ի տեղեկագիրը այդ կողմէն ալ բանաւոր դատուած է եղեր։ Բայց նախ որ այդ դիմումը՝ խնդրոյն արմատական լուծում մը տալով նոր Թաղ. Խորհուրդի ընտրութեան մը համար էր, և ոչ թէ Փալագաշեան էֆ.ի մը տեղեկագրին, որ շիտակը ըսելով շատ ալ չէր հետաքրքրեր դիմողները, քանի որ լաւ հասկցուած էր թէ ի՛նչ տեսակ անձերու հետ էր գործերնին։

Բայց այս նոր ընտրութեան գործին մէջ արժանի կէտ մը կայ դիտելու։ Անշուշտ Ք....ները չէք փնտռեր ընտրութեան ատեն կատարուածներուն, բայց անկարելի է լռութեամբ անցնիլ այն դերին վրայէն զոր կատարեց տեղիս աւագերէց քահանան։ Սա, անշուշտ մասնաւոր շահեր ունենալուն, ջէջերը ժողված ինկաւ գործի մէջ, ու համոզելով, խօսելով, ճառելով և յաջողեցաւ վերջապէս այդ հին թաղականներու վերընտրութիւնը։ Զզուեցանք ալ, իրաւ որ այսպիսի վշտաւիթ ընթացքներէ։

Ե. ԵՐՄԵԲՃԵԱՆ

Գարթալ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԵՔԻՆԻ ՊԱՐՊՈՒԻԼԸ ԵՒ ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վերջին սուրհանդակով եկած Եւրոպական թերթերը կը հաստատեն հեռագրին տուած այն լուրը թէ՛ Ֆրանսա և Ռուսիա համաձայնած են Բեքինը պարպելու խնդրոյն մասին, և կ'ըսեն թէ՛ տէրութեանց մեծամասնութիւնն ալ պիտի հաւանի ասոր։ Միւս

կոզմէ կը յարեն սակայն թէ Անգլիա սպառողական դիրք մ՚ը կը բռնէ, և Գերմանիա կը պնդէ Բէքինը գրաւած պահելու իր որոշումին վրայ։ Այս մասին Աժանս Հավաս հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ Բեդերսպուրկէն—«Ֆրանս. կառավարութիւնը իր հաւանութիւնը յայտնած է Բէքինէն մեկնելու և Թիէնձին քաշուելու մասին Ռուսիոյ ըրած յայտարարութեան։ Ֆրանսա և Ռուսիա կատարելապէս համաձայն են այս մասին։ Բարիզէն և Բեդերսպուրկէն հեռագրաւ հրաման ղրկուած է Բէքինի ռուսական և ֆրանսական դեսպան Պ. Պ. Կիրսի և Բիշոնի, որպէս զի Ֆրանսայի Զօր. Ֆրէյի և Ռուս Զօր. Լինէվիչի հետ խորհրդակցելով պէտք եղած միջոցները ձեռք առնեն, երկու երկիրներու դեսպաններուն և զօրքերուն Բէքինէն Թիէնձին երթալուն մասին, երբ որ պարագաները ներեն։ Ամէն երեւոյթ այնպէս կը ցուցնէ թէ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը պիտի հետեւի Ֆրանսայի և Ռուսիոյ օրինակին։ Հաշտութեան բանակցութիւնները կատարելու համար լիազօր պատուիրակներ անուանող կայս. հրովարտակը որ տէրութեանց հաղորդուած է, Չինկ իշխանը և Լի-Հունկ-Ջանկը միայն կը նշանակէ։» Այս հեռագիրը վերապահութեամբ կը հրատարակեն Ֆրանս. թերթերը, որոնք մասնաւոր դիտողութեան առարկայ կ՚ընեն «երբ որ պարագաները ներեն» բացատրութիւնը։ Թերեւս, կ՚ըսեն, առավ հաշտութեան նախնական պայմաններու ստորագրութիւնը պէտք է հասկնալ։ Այս նախնական պայմանները կրնան շատ մօտ ժամանակէն ստորագրուիլ քանի որ Չինկ իշխանը Բէքին կը գտնուի, և Լի-Հուն-Ջանկ ալ ի մօտոյ հոն պիտի ժամանէ։ Հաւմէն քաշուած հեռագիր մը այս հաշտութեան իբրեւ նախնական պայման կը ցուցնէ՝ Չինու կայսրութեան ամբողջութեան պահպանումը, դաշնագիրներու գործադրութեան երաշխաւորութիւնը, և ջարդին պատճառ եղողներուն պատժուիլը։ Նոյն հեռագիրը կը յարէ. — «Իտալիա առաջարկած է Բէքինը պարպել հաշտութեան նախնական պայմանները ստորագրուելէ անմիջապէս ետքը։ Հաւանական է որ Ֆրանսա, Ռուսիա, Մ. Նահանգները և նոյն իսկ Ճաբոն այս ձեւակերպութեան չսպասեն. իրենց զօրքերը ուղղելու համար Թիէնձին-Բէքինի ճամբուն վրայ։ Պահանջուած երաշխաւորութիւնը հաւանաբար Չիլիի նահանգին գրաւումը պիտի ըլլայ։ Թաքուի բերդերուն քանդուելուն վրայ ալ կը խօսուի։ Շարժման պարագլուխներուն տուելիք պատիժին գալով, յայտնի չէ տակաւին թէ խոշոր տուգանք մը պահանջելով պիտի բաւականացուի՞ թէ Թուան իշխանին և անոր գործակցող գլխաւոր Մանտարիններուն գլխատումը պիտի պահանջուի։» Շաբաթ օրը հասած հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ հաշտութեան բանակցութիւնները արդէն սկսած են Չինկ իշխանին և տէրութեանց ներկայացուցիչներուն միջեւ։ Այն պայմաններէն զատ որոնք յիշուած էին շաբաթ օրուան Սօոչեանտ-ի հեռագրաց բաժնին գլուխը, կ՚ըսուի թէ հաշտութեան պայման առաջարկուած է նաև Թիէնձին՝ Չինական քաղաքն ալ միատեղ՝ չէզոք ընդունիլ, ինչպէս նաև Մանչուրիոյ գաւառները՝ Լիաօ-Թունկ թերակղզին ալ միասին պատուար-նահանգ, այսինքն Չինաստանի և եւրոպական ո և է տէրութեան մը միջեւ չէզոք երկիր մը ճանչնալ։

—Մօրնինկ-Բօսթի Պերլինի թղթակիցը կը հաւաստէ թէ Բէքինի պարպուելուն մասին կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ Պերլինի և Բեդերսպուրկի դահլիճներուն միջեւ։ «Այժմ բացարձակապէս ստոյգ է թէ, կը յարէ նոյն թղթակիցը, Ռուսիա ո և է առարկութիւն չպիտի ընէ մինչեւ հաշտութեան կնքուիլը Գերմանական, Անգլիական և Ճաբոնական զօրքերուն Բէքինը գրաւած պահելուն դէմ։ Պ. Պիւլով կրցած է փարատել այն անվստահութիւնը, որ Բեդերսպուրկի մէջ ծագած էր կոմս Վալտէրզէի համար եղած հաւակրական ցոյցերուն և Վիլհէլմ կայսեր խօսած ճառերուն վրայ։»

ԲԷՔԻՆԻ ՄԷՋ. — Թայմզի Բէքինի թղթակից Պ. Մօրրիսըն կ՚ըսէ թէ Ռուսիոյ ազդեցութիւնը գերակշիռ է Բէքինի մէջ։ Այս մասին Անգլ. թերթին թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ.—«Բէքինի գրաւուելէն ի վեր, Ռուսիա շարունակ կը ջնջէ իր գերակշիռ ազդեցութիւնը։ Արգիլուած միջնաքաղաքին մէջ յառաջխաղացութիւնը ռուսական յաղթանակ մը նկատուեցաւ։ Ամէն օր բազմաթիւ ռուս զօրքեր կը հասնին Բէքին։ Չի հասկցուիր թէ Ճաբոնցիները, որոնց կը պատկանի սակայն Բէքինի ազատումը, ինչպէս կը հանդուրժեն Ռուսիոյ գերակշիռ ազդեցութեան։ Կ՚ըսուի թէ Ճաբոնական դեսպանը իր ռուս պաշտօնակցին ազդեցութեան տակ կը գտնուի։ Լի. Հունկ-Ջանկի բանակցութեանց լիազօր պատուիրակ անուանուիլը կրնայ ուրիշ յաղթանակ մը նկատուիլ ռուս դիւանագիտութեան։ Սովը անխուսափելի կը թուի Բէքինի մէջ ձմրան եղանակին։ Անգլ. կառավարութիւնը պէտք է անյապաղ որոշէ թէ Անգլ. զօրքերը հո՞ն անցընելու են ձմեռը, և անմիջապէս միջոցներ պէտք է ձեռք առնէ այդ մասին։ Գերմանիոյ կայսեր ճառը իր զօրքերուն ուղղուած՝ մեծ խանդավառութեամբ կարդացուեցաւ հոս. բայց կը կարծուի թէ Ն. Վեհափառութիւնը պիտի թոյլատրէ Պերլինի չինական դեսպանին՝ իր պաշտօնին վրայ մնալ։ Բայց կայսրը այժմ գիտէ թէ իր դեսպանը ոչ թէ աւազակներու, այլ հրամաններ գործադրող սպայի մը կողմէ ըսպաննուեցաւ։ Երեւան ելած է թէ Թուան իշխանը և իր բարձր համախոհները որոշած էին յունիս 20ին ջարդել բոլոր դեսպանները։ Քաղաքակիրթ պետութիւնները պէտք է պնդեն Պոքսըրները գրգռող անձնաւորութեանց օրինակելի պատիժ մը տրուելուն մասին։»

ՇԱՆԿԱՅԻ մէջ հանրային գումարում մը տեղի ունեցեր է սեպտ. 7ին, որուն ներկայ գտնուեր են 20 ընկերութեանց ներկայացուցիչ 400 միսիոնարներ։ Մէկ քանի օրակարգեր քուէարկուեր են, որոնք կոչում կ՚ընեն անգլ. կառավարութեան, ներկայ տագնապին վերջնական լուծում մը ձեռք բերելու համար։ Միսիոնարները մասնաւորապէս պնդեր են սա իրողութեան վրայ թէ՝ վերջերս եղած սպանութիւնները տեղի ունեցած են բարձրագոյն քաջալերութեամբ, և թէ ներկայ շփոթութիւնները ծագում առած չեն ժողովուրդին ստորին խաւերէն։ Միսիոնարները միաձայնութեամբ առաջարկեր են կարգադրութիւն մը ընել, հիմ ունենալով հետեւեալ պայմանները.—

1. Վերահաստատել Չինու օրինաւոր կառավարութիւնը։

2. Երաշխաւորութիւն առնել թէ Չինաստան այսուհետեւ պիտի կատարէ միսիոնարութեանց հանդէպ կնքած պայմանագրութիւնները։

3. Պաշտօնապէս պաշտպանութիւն ստանալ բոլոր Չինացի Քրիստոնեաներուն համար, որոնք ասկէ վերջը ազատ պիտի ըլլան, բացի իրենց կրօնքէն, ուրիշ ո և է աղանդի սովորութիւններու չհետեւելու։

4. Արագ և օրինակելի պատիժ մը տնօրինել վերջին դէպքերուն պարագլուխ եղող բոլոր պաշտօնական անձնաւորութիւններուն, սկսելով ամենաբարձր պաշտօնատարէն մինչեւ ամէնէն յետինը։

5. Երկու տարուան միջոցի մը համար ամբողջ Չինաստանի մէջ հրատարակել հաշտութեան պայմանները պարունակող յայտարարութիւնը։

—Վուսունկի մէջ այս պահուս կը գտնուին վեց անգլ. մարտանաւեր և փոխադրանաւ մը, և երեք գերմանական, մէկ ռուսական, մէկ ամերիկեան, մէկ ճաբոնական և մէկ Ֆրանս. մարտանաւեր։ Շանկայի մէջ կը գտնուին եօթը անգլիական, երկու ֆրանսական, երեք հոլանտական, մէկ ամերիկեան, մէկ գերմանական և երեք ճաբոնական մարտանաւեր։ Շանկայ ցամաք հանած զօրքերն են 3500 Հնդիկ զօրք (անգլիական), 800 Ֆրանսական հետեւակազօրք, 450 Գերմանական և 800 կամաւոր։ Ասկէ զատ 4 հազար հոգիէ բաղկացած նաւային կիսաբաժին մըն ալ կայ տրամադրելի։

ԴԱՇՆԱԿԻՑ ԶՕՐՔԵՐՈՒ Բէքինի Արգիլուած քաղաքը մտնելէն ետքը, խումբ մը քաղաքացիներ, և ի մէջ այլոց գեղապետասուններու տիկիններ և մէկ քանի համբաւաւոր միսիոնարներ ալ ներս կրցեր են մտնել։ Այցելուները թէյով պատուասիրուելէ ետքը աչքէ անցուցեր են ամբողջ շէնքը։ Ուշադրութիւն կը գրաւէին մասնաւորապէս շէնքին արտաքին զարդերը, և սանդուղները, որոնք եղական քարերով քանդակուած էին վիշապներու, ռաբիծներու եւ. պատկերներով զարդարուած։ Այցելուներուն մեկնելէն վերջը դուռները գոցուեր են, և թոյլ չէ տրուեր որ մարդ մտնէ ներս։ Շէնքին մէջ գտնուող կարգ մը Չինացի պաշտօնեաներ և սպասաւորներ մելամաղձոտ դէմք մը ունէին։

ԼՈՐՏ ՍԱԼԶԲԸՐԻ ուրբաթ օրը երկարօրէն տեսակցեր է Լոնտոնի գերմանական դեսպանին հետ, չինական գործերուն առթիւ։

ԲԷՔԻՆԷՆ Մօրնինկ Բօսթի կը հեռագրեն թէ Մանչու նախարարները օգոստոս 30ին զանազան օտար դեսպանատուներ այցելելով Չինու կառավարութեան շնորհակալութիւնները յայտներ են քաղաքին և մեծ շէնքին մէջ բարեկարգութեան վերահաստատման համար։ Նախարարները չեն ընդունուեր Գերման դեսպանատունը։

ԼԻ-ՀՈՒՆԿ ՋԱՆԿ յայտարարութիւն մը հանելով ամբողջ Չիլիի նահանգին մէջ, կը հրաւիրէ Պոքսըրները և բոլոր բնակիչները այլ եւս համախմբումներ չընել, և հանդարտօրէն վերսկսիլ իրենց սովորական գործերը։ «Ջիս կը ճանչնաք, կը յարէ Լի-Հունկ-Ջանկ։ Կը յիշէք այն քառասնչորս տարիները, զորս ձեր մէջ անցուցի իբրեւ պաշտօնատար։ Լի պիտի կրնայ անմիջապէս պատժել անսաստողները»։

—Լի-Հունկ-Ջանկ ուրբաթ օրը Բէքին մեկներ է։ Զօր. Եունկլու ալ միացեր է Լի-Հունկ-Ջանկի և Չինկ իշխանին, իբրեւ հաշտութեան բանագնաց։

ՀՈՆԿ-ՔՈՆԿԷՆ կը հեռագրեն թէ Քուլոշին անուն չինական ընկերութիւնը հազարաւոր համախոհներ կը հաւաքէ Լիէնչոյի մէջ, որուն հիւանդանոցը քանդուեր է նոյն ընկերութեան անդամներուն կողմէ։ Քուլոշինի անդամները սպառեր են Լիէնչոյի գաւառները որ դրամ հայթայթեն իրենց։ Այս ընկերութիւնը սարսափ ազդած է տեղացի միւս պաշտօնատարներուն։ Անգլ. երկու փոխադրանաւեր Հոնկ Քոնկ հասեր են հնդիկ զօրքերով, դաշտային հիւանդանոցներով, պաշարման յատուկ կազմածներով և ուտեստով։ Եւրոպացի մը քարկոծուեր է Շունկտոնի մէջ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Դահլիճը չպիտի սպասէ խորհրդարանին նիստերուն վերսկսելուն և իր հրաժարականը պիտի տայ, կ՚ըսէ Տէյլի խմբագիր մը, որ տեսակցութիւն մը ունեցեր է նախարարի մը հետ։ Հրաժարելու միտում ունեցող նախարարները կ՚ըսեն թէ՝ երբ որդի Դահլիճը ընտրուեցաւ, որոշ նպատակ մը ունէր, թէ չէր կարծուեր որ իր գոյութիւնը այսչափ ժամանակ պիտի տեւէր, թէ Տրէյֆիւսի գործը վերջացած է, հանրապետութեան պաշտպանութիւնը ըստ բաւականին ապահովուած է, և Արուեստահանդէսը գոցուելու վրայ է։ Նոր Դահլիճը, զոր Պ. Լուպէ պիտի կազմէ, յայտարարութեամբ մը պիտի ներկայանայ խորհրդարանին, բացատրելու համար նախորդ Դահլիճին հրաժարման պատճառները։

ՀԱՐԱՒ. ԱՓՐԻԿԷԷՆ հասած վերջին լուրերը կ՚ըսեն թէ Լորտ Ռոպէրթս յայտարարութիւն մը հաներ է, հրաւիրելով Պօէրները որ ետ կենան անօգուտ կռիւներ մղելէ, քանի որ նախագահ Քրիւկէր ալ հրաժարած է նախագահութենէ։

—Զօր. Պըլլըրի զօրքերը ուրբաթ օրը գրաւեր են Սփիցքոբը։ Գնդապետ Հարդ ետ առեր է Բոշէֆստրումը։

—Բարբերթընէն հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ նախագահ Քրիւկէր մտադիր է Սիկիլիա հաստատուիլ։ Ուրիշ հեռագիր մըն ալ կ՚ըսէ թէ Պօէրները կը շարունակեն քանդել երկաթուղիի գիծերը, զանազան տեղերու մէջ։

—Տէյլի Էքսբրէսի կարծիքով հաստատուած է այն լուրը թէ՝ Լորտ Ռոպէրթս նոյեմբեր 1ին պիտի մեկնի Հարաւ. Ափրիկէէն։ Իրեն պիտի յաջորդէ Զօր. Պըլլըր։

—Զօր. Պատըն-Բաուըլ Թրանսվալի ոստիկանութեան պետ անուանուած է, կ՚ըսէ Բրեդորիայէն հեռագիր մը։

—Լոնտոնէ հասած հեռագրի մը նայելով, Բրուսիոյ Հայնրիհ իշխանին (եղբայր Վիլհէլմ կայսեր) Անգլիա ուղեւորութեան գլխաւոր նպատակն է եղեր փնտռել այն միջոցները, որոնցմով կարելի պիտի ըլլայ ապահովել Թրանսվալի և Օրանժի անկախութիւնը։

—Լիզպոնայէն կը հեռագրեն թէ՝ Պօէրներու դէպի հիւսիս նահանջելը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ Բորթուկալ կառավարութեան։ Բորթուկալի ծովային նախարարը թախանձագին զօրք խնդրած է պատերազմական նախարարէն, սահմանագլուխը պաշտպանելու համար։ Ջրեքշաբթի օրը 1155 նոր զօրք ճամբայ ելեր են Լիզպոնայէն Լորէնցօ-Մարքեզ երթալու համար։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Շառթրը քաղաքին զօրանոցին մեծ ռազմափորձերը տեղի ունեցան Պօսի մէջ, ի ներկայութեան օտար բազմաթիւ զինուորական պատուիրակութիւններու, որոնց ի պատիւ նախաճաշ մը տրուեցաւ։ Ղազի Մուխթար փաշայի զաւակ Փէրիդ Մահմուտ փաշա, որ Թուրքիոյ ներկայացուցիչն է, Զօր. Նէկրիէի ալ կողմը նստած էր։ Զօր. Դուժէա բաժակաճառ մը արտասանեց Չինու միջազգային զօրքերուն կենացը։

ԱՄԲՈՂՋ ԸՆՏԱՆԻՔ ՄԸ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ. —Ասկէ քանի մը տարի առաջ 9 հոգիէ բաղկացած ընտանիք մը կ՚ապրէր Միլանի մէջ, և որ ազգական է Իտալացի համբաւաւոր երաժշտագէտ Ռոսինիի։ Արդ այս ընտանիքին անդամները ամէնքն ալ իրարու ետեւէ անձնասպան եղած են, կը գրեն Հաւմէն։ Ընտանեկան այս տառմը սկսած է ասկէ մէկ երկու շաբաթ առաջ, աղջիկներէն մէկուն անձնասպանութեամբը, և վերջացած է անցեալ ուրբաթ օր, երբ մայրը անձնասպան եղեր է ինքզինքը քառայարկ տունէ մը վար նետելով։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ՕՐԱՑՈՅՑ

1900 — 1318 — 1900
Տ. — Հռ.

Օր	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ճեմազի էլ էվէլ	Սեպտեմբ.
4	ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ. Սրբոցն Անտոնի, Կալինիկոսի և Դիոմիդեայ վկայիցն	23	17
Կէսօր 5.47			Կէսօր 5.46

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1831 սեպտեմբեր 4ին Կ. Պոլսոյ Տ. Կարապետ Պատրիարքը կը հրաժարի և իրեն կը յաջորդէ Տ. ըՍտեփաննոս Աղաւնի Պատրիարք։

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առտու ջերմաչափին աստիճանն էր

Կ. Պոլիս	18	Զերմաթ	—	Բեդերսպուրկ	6
Արքանկէլ	2	Բարիզ	12	Վիէննա	15
Սոֆիա	12	Աթէնք	20	Թիֆլիս	26
Իզմիր	15	Տրապիզոն	20	Սելանիկ	17

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ շաբաթ օրը, հետը ունենալով Ա. գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան, կայս. Պալատ գնաց և տեսակցեցաւ Ա. քարտուղար Վսեմ. Թահսին պէյի հետ։ Ն. Սրբազնութիւնը նոյն իրիկունը Պատրիարքարան դարձաւ, և հոն գիշերելով երէկ առաւօտ ներկայ գտնուեցաւ Մայր Եկեղեցւոյ արարողութեանց։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ պաշտօնէութիւնը շաբաթ օրը ընդհանուր խորհրդակցութիւն մը կատարեց թէ հանգստեան թոշակի սնտուկի մը հաստատութի՞ւնը աւելի օգտակար կրնայ ըլլալ, թէ ապահովագրելու դրութեան գործադրութիւնը։ Դիւանապետներէն սկսելով մինչեւ յետին պաշտօնեաները, իրենց կարծիքը յայտնեցին, բայց երկրորդ խորհրդակցութեան մըն ալ պէտք տեսնուեցաւ մեծամասնութեան կարծիքին համեմատ, որոշում մը տալու համար։ Վարչութիւնը սկզբունքով ընդունած է արդէն, որ Պատրիարքարանի պաշտօնեաները երբ այլեւս աշխատելու անկարող ըլլան, հանգստեան թոշակ մը ստանան։ Պատրիարքարանի մէջ դիւանապետներ կան, որոնք 30-40 տարիներէ ի վեր նոյն հաստատութեան մէջ կը պաշտօնավարեն, միտք ու սիրտ հաւատարապէս դնելով իրենց պաշտօնին մէջ։ Ասոնք այնքան անշահախնդրութեամբ աշխատեր են որ, օր մը իրենց ապագային վրայ չեն խորհեր, և այդ 30-40 տարիներէ վերջը, այսօր նոր պաշտօնեաներու հետ կը կոչուին կարծիք յայտնելու թէ՝ ի՞նչ կերպով իրենց հանգիստը պիտի կրնայ ապահովուիլ։ Որքան ալ ուշ մնացած ըլլայ այս կարգադրութիւնը, դարձեալ անհրաժեշտ և կարեւոր է գոնէ յառաջիկային համար, և մեծամասնութիւնը կը փափաքի մէկ կողմ դնել ապահովագրելու դրութիւնը, և հանգստեան սնտուկ մը հաստատել, իբրեւ ամէնէն օգտակար և յարմար ձեւը պաշտօնէից ապագային տեսակէտով։

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ Տ. Գաբրիէլ Սրբազան, որ ամառնական գործերու կարգադրութեան մէջ շրջահայեցութեամբ կը գործէ միշտ, շաբաթ օրը արդարացի տնօրինութիւն մը ըրաւ յանդիմանելով Մայր Եկեղեցւոյ քահանաներէ մէկը, որ 18 տարեկան պատանի մը ներկայացուցած էր 28 տարեկան 2 զաւակներու մայր եղող այրի կնոջ մը հետ ամուսնացնելու համար։ Վիճակի այս անյարմարութիւններէն զատ, կինը խելակորոյս մայր մըն ալ ունի եղեր որ իր աղջկան խնամոց կը կարօտի։ Փոխանորդ Սրբազանը իրաւամբ դիտել տուաւ քահանային թէ՝ չահախնդրութիւնն է որ շատ անգամ կը մղէ քահանաները այս կարգի դիմումներ ընելու, և յիշեցուց թէ խոստովանահայրերու գլխաւոր պարտականութիւնն է որ նմանօրինակ պարագաներու մէջ, իրենց բոլոր ազդեցութիւնը գործադրեն, յորդորելով, համոզելով և հեռացնելով զանոնք այսպիսի անխորհուրդ ձեռնարկութիւններէ։

ՖԻԼԻՊՊԷՆ ժամանակին հաղորդած էին մեզի թէ՝ Մշեցի Առաքել Վարդանեան անուն անձը, որ իր ծննդավայրին մէջ ամուսնացած էր, վերջերս Պուլկար մետրոպոլիտին արտօնութեամբ Սամաքօֆի մէջ կրկին անգամ ամուսնացած է Պուլկարուհիի մը հետ։ Ֆիլիպէի կարապետ քհ.ն այս մասին նոյն մետրոպոլիտին բողոքելէ յետոյ, խնդիրը տեղեկագրած էր Պատրիարքարան։ Կրօն. Ժողովը վերջին նստին մէջ նկատողութեան առնելով այդ գիրը, որոշեց գրել Պուլկարիոյ Այցելու Հովիւ Պաղճեան Վ.ի, որ իր կողմէն ալ հարկ եղած քննութիւնը կատարէ, և մէկ քանի պարագաներ ստուգելով մանրամասնաբար հաղորդէ Պատրիարքարան, հարկ եղածը ժողովով կարգադրուելու համար։

ԿԱՐԻՆԷՆ մեր թղթակիցը կ՚իմացնէ թէ՝ մէկ երկու շաբաթ առաջ Տ. Ներսէս եպիսկ. Արսլանեան 8 քահանայ ձեռնադրեր է, որոնց 3ը քաղաքէն և 5ը շրջակայ գիւղերէն և Քղիէն են եղեր։ Հետաքրքրականը այս չէ, այլ հետեւեալ տողերը, զորս մեր նամակագիրը կը կցէ իր տեղեկութեան. «Ասոնք ոչ թէ իրենց հմտութեան, բարի վարուց համար այս կոչման արժանացան, այլ գլխաւորաբար պակաս թիւ մը լեցնելու համար։ Քաղաքէս մէկ քանիներ բարոյական լաւ անցեալ չունեցող վարժապետ մը առաջ քշելուն համար, «ապաճի» դասակարգն ալ իր կողմէն «գաթաճի» մը ներկայացուց, որպէս զի խնդիր կարող ըլլայ իր ընտանիքը պահել, բայց տեղապահը մերժեց ըսելով, հիմայ ալ կարգը եկաւ գաթաճի, հեշվաճիներո՞ւն որ քահանայ ձեռնադրել տանք»։ Այս տողերը կարդացողները պիտի զգածուին հարկաւ, նկատելով որ եկեղեցականութիւնը տնկելանոց կը դառնայ հետզհետէ. հակառակ այն փորձերուն, որոնք կ՚ըլլան կարելի եղածին չափ բարձրացնելու զայն։ Ստոյգ է որ գաւառներու մէջ շատ տեղեր քահանաներու մասնոր վիճակը, Պոլսոյ քահանաներէն աւելի վեր է, բայց ի՞նչ ըսելու է երբ տակաւին անարժան ապիկար անձեր այդ պաշտօնին կոչուելու փորձեր կ՚ըլլան։ Առաջնորդներ և տեղապահներ ազգին ամէնէն մեծ և իրական բարիքը ըրած պիտի ըլլան, եթէ մտաւորական և մանաւանդ բարոյական վիճակներն անվստահելի անձերը հեռու պահեն եկեղեցականութենէ։ Պէտք կա՞յ ըսելու թէ ժողովուրդ և լրագրութիւն ի՛նչ դժուարութիւններու կը հանդիպին այսպիսիներու երեսէն։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպանատան Բ. թարգման Գրիգոր էֆ. Շամտանճեան վերջին անգամ Եւրոպա ուղեւորութեան առթիւ Մարիէնպատ երթալով, Վիեննայի Պարսկական դեսպան հայազգի Ներիման Խան՝ ներկայացուցեր է զինքը Վեհ. Շահին, որ մեծ համակրութիւն յայտներ է Շամտանճեան էֆ.ի ներկայութեամբ։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ Վարժարանի Խնամակալութիւնը շաբաթ օր եւս գումարուեցաւ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր, և շարունակեց նախորդ նիստի խորհրդակցութիւնները։

ԷՄԱԵԱՆ հանգուցեալ Յովհաննէս էֆէնտիի մահուան քառասներորդ օրը ըլլալուն առթիւ, Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Տ. Գէորգ եպսկ. Երէցեան յառաջիկայ հինգշաբթի պիտի պատարագէ Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցւոյն մէջ։

ԿԵՍԱՐԵԱՆ գերդաստանը տխուր կորուստ մը ունեցաւ յանձին Այրի տիկին Նազենի Ց. Կեսարեանի որ կարճատեւ հիւանդութենէ մը ետք ի Տէր հանգեաւ։ Յուղարկաւորութեան հանդէսը շաբաթ օրը կատարուեցաւ վայելուչ շքով Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցիին մէջ, ի ներկայութեան բազմաթիւ ազգականաց և բարեկամաց, որմէ յետոյ մարմինը փոխադրուեցաւ Շիշլիի Ազգ. գերեզմանատունը։ Բազմաթիւ կառքեր կը հետեւէին մեռելակառքին։ Մեր ցաւակցութիւնը կը յայտնենք Կեսարեան գերդաստանին և Տքդ. Տիգրան պէյ Աճէմեանի, որուն զոքանչն էր հանգուցեալ Տիկինը։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ հանգուցեալ այրի Տիկին Նազենի Ց. Կեսարեանի

յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հիւտեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են հիւանդանոցին.— Տէրք եղբարք Թոգաթեան 324 դր., Տէր և Տիկին տոքթ. Խամէրեան, Պօղոս Ժամակոչեան, Յակոբ Ձիլաճեան, Գրիգոր Զօհրապ, Օննիկ Տէրունեան, Յովսէփ Թոգաթեան, այրի Տիկին Անդրիկ Պալիքիկեանեան, Սիմոն Գայսէրլեան, Երեւուտ Փափազեան, Ռուբէն Խպեեան և եղբարք Էլիկիւզէլեան 108-ական դրուշ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

Կ. Պոլսէն բացակայութեանս ժամանակ Վիեննական Մխիթարեանց վարժարանի նկատմամբ՝ Աբէ-Լէյ օրաթերթի մէջ, երեւցած է յօդուած մը, որ չատ մը անճշդութիւններ կը պարունակէ։ կը փութամ համառօտիւ հերքել հետեւեալը, ու կրնայ ինձս հասցընել վարժարանիս բարի համբաւին։ Յօդուածագրին հրապարակաւ գրած քանի մը անգրագէտ խօսքերէն կրնան գուշակ ոմանք հետեւցնել, թէ քանի մը ամսէ ի վեր Մխիթարեանս Աբրահոր հիւանդագին վիճակին առթիւ յերեւան եղած կարծեցեալ ու չտիպացնցեալ անհամաձայնութիւնն, ազդած ըլլայ նաեւ վարժարանիս ընթացքին վրայ։ Վարժարանիս վարչութիւնը բոլորովին անկախ է այս ներքին խընդիրներէն, որոնք բնաւ ազդեցութիւն ունեցած չեն վարժարանիս ընթացքին վրայ։ Վարժարանս կարծեաց և տեսութեանց տեղի չէ, այլ ուսումնավայր մը։ Մինչեւ հիմայ այսպէս պահեցինք վարժարանս, և կը յուսանք թէ պիտի կարենանք ամենայն ճգով չնաչել այսուհետեւ ալ այսպէս պահպանելու։ Այս ի գիտութիւն գայթակղեալ մտաց ծընողաց և ի զգուշութիւն յօդուածագրին, որ իւր չատ մը աննիշդ հաստատական խօսքերով ուզած է բարեմտօրէն դատ մը պաշտպանել, ինքնաբերաբար և մանաւանդ վարժարանին։ Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Վ. ՄԻՆԷՎԻՇԵԱՆ
Վարիչ Վարժարանի

ՊԱՐՏԻԶԱԿԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

Այսօրուընէ սկսեալ դադրեցուցած ենք Պարտիզակ Սու-ջհանէպէ ղրկել։ Ոմանք որ բաժանորդ գրուիլ կ'ուզեն, կա՛մ ուղղակի մեզի և կա՛մ Նիկոմիդիոյ մեր գործակալ Աբրահամ էֆ. Ճ. կատաճեանի պէտք է դիմեն։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒԱՆ
15 Սեպտեմբեր 1900

Ֆրանսական 3% գոցուեցաւ	101.07
Րէնթ	325
Ֆոնսոլիտ	23.27
Երկաթուղի	114.
Պանգ Օթթոման	541.
Թրանսվալ	83 25

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(Այս առտուան)

ՊԱՇՏՕՆ.—Պետական Խորհուրդ անդամ անուանուեցաւ՝ կայսերազուն իշխանուհի Բարբարապատիւ Ճեմիլէ հանումի զաւակ Բարբ. Ճելալէտտին էֆ.

Հավզայի (Սըվազ) գայմագամ՝ էլպասայի գայմագամ Մէհմէտ Ալի պէյ, որուն յաջորդեց Հավզայի գայմագամ Ալի Օսման էֆ.։

Ուրֆայի նախ՝ Սպերի նախորդ նախ Մէհմէտ Արիֆ էֆ.։ Խարբերդի նախ՝ Սեւերեկի նախորդ նախ Իպրահիմ Խահէմ էֆ.։ Պիզատիչի (Պրուսա) նախ՝ Եէնիչէհիրի նախորդ նախ Մէհմէտ Թահիր էֆ.։

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Միթէմայիլի աստիճան տրուեցաւ Միտիլլիի մաքսատան տնօրէն Բազիլ պէյին։ Սալիսէի աստիճան՝ Մեծ-եպարքոսութեան Թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէնէն Հմէտին պէյի և Հռոդոսի մաքսատան տնօրէն Քեանի էֆ.ին։

ՊԱՏԻՒԱՆՇԱՆ.— Ա. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Միտիլլիի կառավարիչ Րէչիտ փաշային։ Ա. կարգի Մէճիտիյէ՝ Միջերկրականի Անգլ. տորմիղին Բ. հրամանատար Ծովակալ Լորտ Ջարլզ Պէրէսֆորտի և Մաքսային Ժողովին անդամ Մէհմէտ Սաատի պէյին։ Բ. կարգի Օսմանիյէ՝ մաքսային քննիչ Խալիլ էֆ.ին։ Բ. կարգի Մէճիտիյէ՝ քաղաքային բժիշկ Անասթասիոս փաշայի և Պէյրութի կաթոլիկներու առաջնորդ Տ. Պասիլիոսի։ Գ. կարգի Օսմանիյէ՝ Մեծ եպարքոսութեան ծածկագրութեանց դիւանին դեր տնօրէն Մէհմէտ պէյին։ Ա. կարգի Շէֆաքաթ՝ Ռումանիոյ արտաքին գործոց նախարարին կնոջ տիկին Էլիզ Մարկիլոմանի։ Բ. կարգի Շէֆաքաթ՝ Հելլէն դեսպանատան գործակատար Պ. Կոիբարիսի աղջիկներ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԳԿՈՑ.— Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին նախագահ Պ. Բօլ Տէշանէլի ի պատիւ չարաթ իրիկուն Եըլտըզի կայս. պալատին մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ, որուն ներկայ էին նաև Մեծ-Եպարքոսը, Դատական նախարարը, Սպարապետը, Ծովային և Արտաքին ու Ներքին գործոց նախարարները, Թնդանօթաձանի վերատեսուչը և Ֆրանսական դեսպանատան գործակատար Պ. Պաբտ։ Հացկերոյթէն ետքը Պ. Բօլ Տէշանէլ իր խորին շնորհակալութիւնը վեհ. Սուլթանին մատուցանելէ ետքը հրաժեշտ տուաւ և պալատական կառքերով Սիրքէճիի կայարանը իջաւ, Ֆրանսա ուղեւորելու համար։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ՎԷՃ.—Պուլկարական Մխ. Թերթը յիշեալ երկու երկիրներու միջեւ ծագած վէճին վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ ռումանական սահմանագլխին մօտ գտնուած գաւառներու Պուլկար պահեստի զօրքերը դրօշակի տակ կանչուած են, 30 օրուան ուազմափորձերու համար։

—Ռումանական Բիւրէօ-ի թերթը կը հաւատայ թէ սահմանագլխին մօտ Զէրնավոտայի մէջ Ռումանացի պինուոր մը դարանի կեցած Պուլկար պինուորի մը կողմէ սպաննուեր է։ Այս դէպքը մեծ յուզում պատճառած է Ռումանացի զօրքերուն մէջ։

—Վիեննական կարեւոր թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Ռումանական կառավարութիւնը հրաման ղրկած է Սոֆիայի ընդհ. հիւպատոս Պ. Միչուի, անմիջապէս կատարել գոհացում պահանջել Պուլկար կառավարութենէն։ Ռումանական ընդհ. հիւպատոսը մերժման պարագային իր անցագիրները պահանջելով անմիջապէս Սոֆիայէ պիտի մեկնի։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ.—Վիեննայէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Մուզաֆէրէտտին Շահը սեպտ. 20ին Մարիէնպատէն հոն պիտի հասնի, ուրկէ Բէլճիայի ճամբով մայրաքաղաքս պիտի գայ։

—Մայրաքաղաքիս Պարսիկ գաղմականութեան երեւելիները մէկ քանի օրէն գումարուելով պիտի խորհրդակցին հանգանակութիւն մը բանալու և վեհ. Շահին թանկագին նուէր մը մատուցանելու խնդրոյն վրայ։ Այդ նուէրը պիտի մատուցուի մասնաւոր պատուիրակութեան մը կողմէ, որուն գլուխը պիտի ըլլայ դեսպան Միրզա Մահմուտ խան։

—Ռումանական թերթ մը կը ծանուցանէ թէ Շահը քիչ ատենէն Պուքրէշ ալ պիտի այցելէ։

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ.— Վեհ. Սուլթանը երկար հեռագիր մը ուղղած է Նիքոլա Բ. Զարին, իր գահակալութեան 25ամեայ յոբելեանին առթիւ մասնաւորաբար պատուիրակութեան մը ղրկելուն և թանկագին նուէրներ մատուցանելուն համարիր ջերմ շնորհակալութիւնները յայտնելով։ Զարը սիրալիր պատասխան մը գրելով ինքն ալ շնորհակալութիւն յայտնեց պատուիրակութեան և Միջերկրականի Ռուս տորմիղին հրամանատար Ծովակալ Պիթէէվի Պոլսոյ մէջ եղած փայլուն ընդունելութենէն համար։

—Ծունանտեի Եորկիոս թագաւորին կողմէ Վեհ. Սուլթանին ուղղուած շնորհակալութեան հեռագրին ի պատասխան Վեհ. Սուլթանը սիրալիր կերպով պատասխանած է։

ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆԸ.—Շաբաթ առտու աւստրիական թերթէ մը առնելով ծանուցած էինք թէ Պուլկարիոյ Ֆերտինանտ իշխանը քիչ օրէն մայրաքաղաքս պիտի գայ։ Պուլկարական Մխ լրագիրն ալ կը հաստատէ այս լուրը, ըսելով թէ Ֆերտինանտ իշխանը Պոլիս պիտի գայ Վեհ. Սուլթանը՝ գահակալութեան յոբելեանին առթիւ շնորհաւորելու և իր յարգանքները մատուցանելու համար։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ Երեսփ. Ժողովին նախագահ Պ. Բօլ Տէշանէլ չարաթ իրիկուն Վեհ. Սուլթանին կողմէ ճաշի հրաւիրուած ըլլալով, ուրբաթ իրիկուն չկրցաւ մայրաքաղաքէս մեկնիլ, ինչպէս գրած էինք, և չարաթ իրիկուն հացկերոյթէն ետքը մեկնեցաւ։ Արեւելեան երկաթուղւոյ ընկերութիւնը այս առթիւ կառախումբին մեկնումը մէկուկէս ժամ յետաձգած էր։

—Վեհ. Սուլթանը ուրբաթ օրը, ինչպէս գրած էինք, իր ներկայութեանը ընդունեց Պ. Բօլ Տէշանէլը, և Ծովակալ Տիւբէրրէն։ Ն. Կ. Վեհապատուութիւնը այս առթիւ բարեհաճեցաւ ականատուր Օսմանիյէ պատուանշան չնորհել Պ. Բօլ Տէշանէլի։ Ա. կարգի Օսմանիյէ՝ Ֆրանսայի երեսփ. Ժողովոյ անդամ Պ. տը Քէռժէկիւի։ Ա. կարգի Շէֆաքաթ՝ կոմսուհի տը Կանէյի և Լէտի Ալկէրնոն Կորտոն Լընոքսի։ Ծովակալ Տիւբէրրէ ասկէ առաջ Օսմանիյէի և Մէճիտիյէի Ա. կարգի պատուանշանները ստացած ըլլալուն Լիագաթի ոսկի չքադրմը ընդունեց։

—Նոյնօր զբօսանաւը չարաթ օրը մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ իր մէջ բոլոր գտնուղներով, բացի Պ. Բ. Տէշանէլէ, որ Բերա Բալաս մնաց նոյն գիշերը։

—Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Բ. կարգի Շէֆաքաթ պատուանշանը չնորհել Ֆրանսական դեսպանատան թարգմանին տիկնոջ, Տիկին Կռէկուառ Պայի։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԸ ուրբաթ օրը Սէլամլըգի արարողութենէն ետքը բարեհաճեցաւ մասնաւոր ունկնդրութիւն չնորհել Աւստրիոյ-Հունգարիոյ, Գերմանիոյ, Սպանիոյ, և Պելճիոյ դեսպաններուն, Պելճիոյ Երեսփ. Ժողովոյ նախագահ Պ. Պէրնաէրթի, հելլենական դեսպանատան գործակատար Պ. Կոիբարիսի, Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովոյ նախագահ Պ. Բօլ Տէշանէլի, Ֆրանսացի Ծովակալ Տիւբէրրէի և Ֆրանսական դեսպանատան գործակատար Պ. Պաբթի։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Իզմիրէն եկողներուն դէմ Ճունաստանի կողմէ դրուած քարանթինան չնջուած է, և ուղեւորները Սալամինի մաքրանոցին մէջ միայն բժշկական պարզ քննութիւն մը պիտի ենթարկուին և հականեխուին։

—Աղեքսանդրիոյ մէջ անցեալ շաբթ. չորեքշաբթի օրը ժանտախտի մէկ նոր դէպք մը եւս պատահած է։

—Կլասկովի մէջ սեպտ. 10ին ժանտախտի երկու նոր դէպք եւս պատահած են, Վարակեալներուն թիւն է 10։ Մինչեւ հիմայ մեկուսացուած են 112 անձեր։

ԱՒԵՏԻՍԱԿԱՆ ՍԵՆԵԿԻՆ նախագահ Պասմաճիզատէ Ֆէրիտ պէյ հրաժարած ըլլալով Աւետարանական նախարարութեան հրահանգով նոյն սենեկին անդամները անցեալ հինգշաբթի օրը գումարուեր են նոր ընտրութիւն կատարելու համար։ Սենեկին դեր. նախագահ Պետրոս էֆ. Ազարեան ժրաժայնութեամբ նախագահ ընտրուեր է, և մեծամասնութեամբ իր տեղը դեր. նախագահ անուանուեր է Մուսթաֆա էֆ.։ Աւետարանական Սենեկին խորհրդական Սինէքէրիմ էֆ. Մանուկեան և ընդհ. արկղակալ Պ. Պիալէրոնի վերընտրուեր են։ Իսկ հանգուցեալ Եանքօ էֆ. Անաթասիատիսի տեղ երկրորդ խորհրդական անուանուեր է Սենեկին անդամ Շէֆիք պէյ։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ Անգլ. տորմիղին, որ այժմ Սելանիկ կը գտնուի, հրամանատար Ծովակալ Սըր Ճոն Ֆիչըը անցեալ երեքշաբթի իրիկուն Ծովակալ-նաւուն մէջ փայլուն հացկերոյթ մը տուեր է, որուն ներկայ գտնուեր են Սելանիկի կուսակալը, կայս. Գ. զօրաբանակին փոխ-հրամանատար Խայրի փաշա, կուսակալի օգնական Ռաստանդինիի փաշա, նահանգին արտաքին գործոց տնօրէն Հիլմէթ պէյ, Սելանիկի նաւահանգստին տեսուչ Րասիմ պէյ և Անգլ. ընդհ. հիւպատոսը։ Ազանդերի պահուն Վեհ. Սուլթանին և Վիքթորիա թագուհիին կենացը բաժակներ պարպուեր են։

—Անգլիական կառավարութիւնը Օսմանեան Պանքային միջոցաւ 70,000 ոսկի ղրկած է Սելանիկ, այժմ հոն գտնուղ Անգլ. տորմիղին ծախքերուն և նաւաստիներուն պիտոյից գործածուելու համար։ Տորմիղը կը բաղկանայ 9 խոշոր զրահաւորէ, 6 յածախորակէ, 4 թնդանօթակիրէ, 13 թորպիլահալածէ, 5 թորպիլանաւէ, 1 ազդանաւէ և 1 փոխադրանաւէ։ Ամբողջ նաւազներուն և զօրաց թիւն է 10,307 հոգի։

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Աւետարանական Բ. դատարանին կողմէ վերջերս անանկ հրատարակուած Պաղատարեան, Նահապետեան և ընկերութեան անանկութեան խնդրին առթիւ նոյն դատարանին և էվգաֆի պատրաստական միջև անհամաձայնութիւն մը ծագած էր։ Պետական Խորհուրդը այս մասին մէկ քանի բացատրութիւններ ստանալու համար իր ներկայութեանը հրաւիրած է էվգաֆի դատարանին քննիչ Մէհմէտ Հիլմի էֆ.ն։

ԽԱՒԵՒԱՑՈՒԹԻՒՆ.—Առջի օրը Պէչիքթաշ, Զիփթէ Պաղալար փողոցը բնակող Հասան անուն մէկը նոյն թաղը գտնուող Թուհաֆի եահէա պէյի խանութը երթալով 12 մուճակ կ'ուզէ, միեւնոյն ատեն յայտարարելով որ եթէ տունէն հաւնին, պիտի գնէ զանոնք։ Այս ըսելով խանութէն դուրս կ'ելլէ, և կէս ժամ վերջը կուգայ կ'ըսէ «Մուճակներուն հաւնած են, ուստի 65 ղրուշ տուէք որ երթամ ոսկի մը բերեմ։» Խանութպանը որ ապահովաբար միամիտ մէկը եղած ըլլալու է, կը հանէ կուտայ 65 ղրուշը։ Հասան դրամը առնելով մէյ մըն ալ մէջտեղ չելլեր։ Թէեւ պարզամիտ խանութպանը ոստիկանութեան լուր կուտայ, բայց շատ ուշ էր։ Յաբեթան արդէն անյայտ եղած էր։

ՀՐԴԵՀՆԵՐ.— Շաբաթ գիշեր ժամը 9½ին տաճեները Շէյլի, Օսման Պէյի զբօսարանին ետեւը գտնուած փողոցի մը մէջ Ծոյնի մը վարձու բռնած տունէն հրդեհ ծագելով քիչ ատենուան մէջ մոխիր դարձան 4 քարուկիր մեծ տուներ և փայտաշէն մեծ տուն մը։ Քարուկիր տուները, որ Գալրաթեան եղբարց ստացուածքն էին, ապահովագրուած էին Մանչէսթըր ապահովագական ընկերութեան։ Կ'ըսուի թէ հրդեհը դիտմամբ ձգուած է։

—Երէկ ժամը 9ին տաճենները Սամաթիա Սուլու Մանասթըրի մէջ հրդեհի սկզբնաւորութիւն մը տեղի ունեցաւ, բայց անմիջական օգնութեանց չնորհիւ առաջքը առնուեցաւ։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ընկերութիւնը վերջերս իւր աշխարհի ծանուցած էր թէ իր գործառնութեանց մէջ բարւոքումներ մտցուցած էր։ Հետեւեալ հատուածը կարդացողները կրնան դատել այդ անուանական բարւոքումներուն արժէքը.—Ուրբաթ իրիկուն Բերայի Թրամուէյի գծին Ղալաթիոյ կայարանին առջեւ սովորականէն աւելի բազմաթիւ ուղեւորներ հաւաքուած Թրամուէյի կառքերուն կը սպասէին անձրեւէն ազատելու համար։ Բայց ժամը 12էն մինչեւ կէս հազիւ 5 կառքեր եկան, անոնց ալ 4ը ամառնային չորս կողմը բաց վակոններ։ Ուղեւորները, որոնք ոչ թէ 5 այլ 10-12 վակոն լեցնել կարող էին, այդ կառքերուն մէջ տեղ գըտնելու համար սկսան իրար հրել հրմշտկել, այնպէս որ բազմաթիւ կիներ և անձեր դուրս մնացին անձրեւին տակ։ Իսկ բաց վակոններուն մէջ նստողներն ալ ոչ նուազ անհանգիստ եղան։ Թրամուէյի ընկերութեան համար արդեօք դժուա՞ր բան էր կէս ժամուան մէջ 5ի տեղ 10 կառք իջեցնել Ղալաթիա։ Զենք կարծեր։ Ասկէ զատ ի՞նչ տեղը կայ անձրեւուտ և ցուրտ օրերը ամառնային բաց կառքեր գործածելու։ Մենք կ'ըսենք թէ Թրամուէյի ընկերութեան ծանուցած այդ բարւոքումները ամէնքն ալ պարապ խօսքեր են և բնաւ կարեւորութիւն չունին։

ԵՐԿՈՒ ԳԻՆՈՒՎՆԵՐ.—Լ. Հէբլուի մէջ կը կարդանք թէ ուրբաթ գիշեր ժամը 1ու կէսին տաճենները Հէյպէլիի մէկ սրճարանին մէջ երկու գինուիները նըստած տեսնելն, միւս չաճախորդներուն հետ կռիւի բռնուելով իրենցմէ մէկը մէջքէն խոշոր դանակ մը և բէվոլվէր մը հաներ է, որով սկսեր է կրակ ընել։ Հրազէնին ձայներէն բազմութիւնը հաւաքուեր է սրճարանին մէջ։ Գինուիները չորս կողմ կը տեղացնէին սեղաններն վրայ գտնուած չիչերը, պնակները, գաւաթները, ևլն.։ Բարեբաղդաբար ոստիկանութիւնը հոն գտնուող կիներուն ճիչերը իմանալով փութով կռիւին վայրը հասեր և պահակներց առաջնորդեր է երկու կատաղի գինուիները։

ԹԱՏՐՈՆՆԵՐ.— Թէփէ Պաշիի ամառնային թատրոնին մէջ չարաթ իրիկուն առաջին անգամ ըլլալով ներկայացուեցաւ «Լէ Սալթէմպանք» 4 տբտրուածով օբէռա քօմիգը։ Օր. Ժան Սոլիէ, որ Սիւզանի դերը ստանձնած էր մեծ յաջողութիւն գտաւ։ Նչանաւոր կատակերգակ դերասան Պ. Սէն Բօլ, Պ. Պ. Մուզատ, Մաժուէլ, Պուռսէ եւն. բազմիցս ծափահարուեցան։ Թատրոնին մէջ հակառակ օդին խնաւութեան խուռն բազմութիւն մը լեցուած էր։ Երէկ գիշեր կրկին նոյն խաղը ներկայացուեցաւ։

—Այս իրիկուն նոյն թատրոնին մէջ արտասովոր ներկայացում մը պիտի տրուի ի նպաստ Ֆրանսական խումբէն Պ. Սէն Բօլի, որ մինչեւ հիմայ Պոլիս եկած կատակերգակ դերասաններուն մէջ կարելի է ըսել թէ առաջինը եղած է։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՋԻՆԱԿԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 15 սեպտ.— Պերլինէ հասած մասնաւոր լուրերու նայելով, Ռուս կառավարութիւնը հետեւեալ վերջնագիրը ուղղեր է Լի-Հունկ-Զանկի։—1. Չինու կայսրը պէտք է անձամբ ապահովէ չինական կառավարութիւնը։ 2. Պէտք է միջոցներ ձեռք առնէ պատժելու համար Թուան իշխանը և պոքսըրներու չարժումին միւս պարագլուխները, և 3. Պէտք է չեզոքացնէ խնամակալուհիին ազդեցութիւնը։ Կ'ըսուի թէ Լի-Հունկ-Զանկ, բացի առաջինէն, անընդունելի դատեր է միւս առաջարկները, և հետեւաբար յետաձգեր իր թելքին ուղեւորութիւնը։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Հոս ո և է տեղեկութիւն չկայ այն զրոյցին մասին թէ Ռուսիա վերջնագիր մը տուեր է Լի-Հունկ-Զանկի։

ՇԱՆԿԱԱ.—Լի-Հունկ-Զանկ ընկերակցութեամբ հեռագրական և թղթատարական տեսուչ Շէնկի, Թաքու գնաց անգլ. Անբինկ մարտանաւով։ Զրոյցի մը նայելով Չինկ իշխանը և Լի-Հունկ-Զանկ-ևս ոչ Սըր Ռ. Հարդ—ւիազօր իշխանութիւն ստացեր են մայր-կայսրուհիէն։ Կայսրը, մայր-կայսրուհին եւ Թուան իշխանը Թայուանֆու հասան։

ԲԱՐԻԶ.— Ամերիկեան կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ ինքը Բեքինէն քաշուելու հրաման չէ ղրկած իր զօրքերուն։

ԲԵՐԻՆ.— Այսօր վերսկսաւ Գերման դեսպան Պառոն Քէդէլերի սպաննիչին դատավարութիւնը։ Մարդասպանը դէմ առ դէմ բերուեցաւ Գերման դեսպանատան Թարգման Պ. Քարդի հետ, որ ընկերացած էր Պառոն Քէդէլերի, առնոր ծունկ-լի ըամէն գացած ատեն։ Մարդասպանը յայտարարեց թէ ինքը ենթասպայ է և թէ բարձրաստիճան պաշտօնատարի մը հրամանին համեմատ չարժած է։ Նոյն պաշտօնատարը յայտարարած էր թէ բոլոր օտարազգիները պէտք է սպաննուին։ Ամբաստանեալը հաւաստեց թէ չէր գիտեր որ իր զոհը Պառոն Քէդէլերն էր։

ԼՈՆՏՈՆ.—Լորէնցօ Մարքէզէն սեպտեմբեր 14 թուով կը հեռագրեն Տէյլի Թելեկրաֆի.—Վնախագահ Քրիւկէր հսկողութեան տակ առնուեցաւ Բորթուկէզ իշխանութեանց կողմէ, դիմումներուն վրայ Անգլ. հիւպատոսին, որ բողոքեց այն իրողութեան դէմ թէ նախագահ Քրիւկէր կը պահէ իր յարաբերութիւնները՝ Թրանսվալի Գործադիր Ժողովին հետ, կամ զայն կը վաչէ Բորթուկէզ հողին վրայէն։ Երէկ հինգ անձեր ձերբակալուեցան, դատաքրութեան մը պատճառաւ։ Երկու Անգլիացիներ ալ ձերբակալուեցան նոյն ամբաստանութեամբ։

—Թէեւ մէկ քանի թերթեր կ'ըսեն թէ նախագահ Քրիւկէր հսկողութեան տակ առնուած է, բայց հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ նախագահը ուստրիական չոգենաւ մը նստած է Թրիէսդէ երթալու համար։

ԼՈՐԵՆՑՕ-ՄԱՐՔԷԶ.—Երէկ հոս հասած պօէրներ կ'ըսեն թէ Նէլսբրիւդ գտնուղ պօէրներուն միչեւ անհամաձայնութիւն ծագած է։ Պօէրները ատարառութիւններ և հրձիգութիւններ ըրած են, և կը յայտարարեն թէ նախագահ Քրիւկէր լքած է զիրենք, հետը տանելով իրենց ոսկիները, միայն թուղթեր ձգելով։ Զրոյցի մը նայելով պօէրները անձնատուր պիտի ըլլան։

ԲԱՐԻԶ.—Ջօր. Պալտեսէրա պաշտօնապէս Պ. Լուպէի ծանոյց Իտալիոյ Վիքդոր Էմմանուէլ թագաւորին գահակալութիւնը և հաւաստեց թէ թագաւորը անքակտելի բարեկամութիւն մը կը տածէ Ֆրանսայի նկատմամբ։ Պ. Լուպէ Պատուոյ Լէգէոնի Մեծ խաչը չնորհեց Իտալացի զօրավարին և փայլուն հացկերոյթ մը տուաւ անոր ի պատիւ։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ, 16 սեպտեմբեր.—Պօէր պատուիրակները նոր բողոքագիր մը պիտի տան եւրոպական պետութեանց, Թրանսվալի Անգլիոյ կցուելուն մասին։

ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Երկնկայի մէջ թէրթիս բաժանորդ գրուիլ փափաքողները պէտք է դիմեն Թէրզեան-Մալեան ընկերութեան։ Նոյնպէս Հալէպի, Մարաշի և Բարբերդի մէջ բաժանորդ գրուիլ փափաքողները կրնան նոյն տեղերու մէջ գըտնուղ յիշեալ Թէրզեան Մալեան ընկերութեան յաձախորդաց դիմել։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Մեծ. Ազնիւ էֆ. Տէր Աճարոնեանի ընդ Ազն. Օրիորդ Վերժին Կոնստանեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի երկու Օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Մեծ. Վիչէն էֆէնտի Ինճիճեան։

.˙. Նուիրատուութիւնք յունիս ամսոյ.— Տիկին Նոյեմզար Կարապետ Փափազեան՝ 50 բաքէթ ծխախոտ, Տիկին Մաքրուհի Իբրանոսեան՝ 1 ծրար խասա, 8 քաշ շաքարեղէն, 13 քաշ բրբինձ։ Օր. Նուարդ Օվաճըգեան վասն յիշատակի իւր ողբացեալ քրոջ՝ 1 սնտուկ սպարմաչէթ։ Տիկին Վիրժին Միսքճեան՝ 1 քաղէվի (38 քաշ) բրբինձ։ Նշան Հանէսեան՝ 1 ոչխար։ Մանուկ Արզըեան՝ 2 գառն։ Արիս բէյիս ի Թոր-Գարու՝ 1 ոչխար 2 գառնուկ։ Աբրահամ Փանոսեան՝ 100 քիլօ հաց և 2 կտրուած ոչխար (43 քաշ)։ Կարապետ Թորոսեան՝ 140 հատ պերայի հաց և 4 քաշ շաքարեղէն։ Գէորգ Սարգիսեան Ակնցի՝ մէկ հատ արծաթ խաչ 26 տրամ։ Եավրուեան Իսագուլեան ընկերութիւն՝ 7 քաշ թէյ։ Արամ Մուրթաֆեան, Արթին Փիոսեան, Արթին Էքմէքճեան, Յակոբ Նալօվալըեան, Ճանիկ Ստեփանեան և Հաճի Մկըր Նշանեան Գարթալէն՝ 6 կողով (2250 հատ) վարունգ։ Բարեսէր ոմն՝ 80 զոյգ բրդէ գուլպա։ Բարեսէր ոմն՝ 20 հատ գիրք։ Միհրան Քիւրքճեան՝ 30 կտոր գրեանք։ Համբարձում Աբրահամեան՝ 10 կտոր գրեանք։

.˙. Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութիւն կը յայտնէ առ Երուանդ էֆ. Գասապեան՝ ատամնաբոյժ, որ յուլիս ամսոյ մէջ եւս մէկ քանի անգամ այցելելով դարմանած է անձնուիրաբար պատսպարելոց ակռաները։

.˙. Նոյնպէս շնորհակալութիւն կը յայտնէ առ հետեւեալ սափրիչ արհեստաւորս, որոնք իրենց բարի սովորութեան համաձայն յունիս ամսոյ մէջ եւս այցելելով Հիւանդանոց, անձնուիրաբար ածիլեցին պատսպարեալները։ Ասոնք են Գումգաբուէն Արթին աղա, Առաքել աղա Փափազեան և Փիլիպպոս աղա։ Բարմագգաբուէն՝ մհր. Յակոբ աղա Խրխրեան։ Սամաթիաէն՝ Ալիքսան աղա Զարքճեան, մհր. Համբարձում և Կարապետ աղա Արթինեան։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան
Ատենադպիր Վ. Ատենապետ
Գ. Մ. ԱԼԵԱՆԱՔԵԱՆ Տ. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ Ի ՊԱՆԿԱԼԹԻ
44ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. նպատակն է՝ աշակերտաց տալ կրօնական բարոյական և գիտնական կրթութիւն մը, որով կարող ըլլան յաջող ապագայ մը ունենալ և իրենց անձին, ընտանեաց և հասարակութեան, ազգին եւն. օգտակար անդամներ ըլլալ։ Վարժարանի վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ձեռքն է, որոնք անընդհատ հոգածութեամբ կը ջանան վարժարանը միշտ ի կատարեալ բարեկարգութեան պահել։ Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) կը բաղկանայ Մխ-բաններէ եւ վկայեալ արտաքին ուսուցչներէ։ Այս վերջիններն անցեալ շրջանին մէջ՝ 13 էին թուով։ Ուսմանց ծրագիրն է՝ արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne) յատուկ յառաջագիրը, որ կը համապատասխանէ գերմանական Րէալական դպրոցին (Realschule) յառաջագրին. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը միջավայրի պէտոյից։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն աւարտող աշակերտները կրնան շատ դիւրութեամբ և առանց քննութեան Եւրոպայի ո և է բարձրագոյն վարժարանն յաճախել՝ ուսումնքը շարունակելու համար (ինչպէս ունինք աշակերտներ ի Վիեննա, Նանսի և Գաղղիոյ ուրիշ քանի մը քաղաքներու մէջ), և կամ կրնան վաճառականութեան ձեռնամուխ ըլլալ։ Վարժարանիս մէջ կը տրուի գործնական կրթութիւն մը, թէ՛ լեզուաց և թէ ուսմանց, Վարժարանս կը գտնուի ընդարձակ, ծառալից պարտէզի մը մէջ, ունի իր յատուկ բժիշկն և իր դեղարանը։ 1900-1901 դպրոցական տարին պիտի սկսի Սեպտեմբեր 4/17 Բշ. օրը։ Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին մինչեւ Բշ. Սեպտ. ամսոյ 11ը, եւ այս վերջին օրը ժամը 8ին (Ը. Ե.) կանոնաւորապէս պիտի սկսին դասերը։ Անցեալ շրջանէն մնացած հաշիւը մինչեւ օգոստ. 20 չվճարող աշակերտք բացարձակապէս պիտի չընդունուին։ Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի վարչութենէն՝ վարժարանիս ծրագիրը։ Եւ կամ դիմէ հետեւեալ հասցէին՝

Հ. Գաբրիէլ Վ. Մենէվիշեան
14—11 Կ. Պոլիս Պանկալթի
P. Gabriel Dr. Ménévichian
Constantinople, Pancaldi

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔՈԼԷՃ
ՏՆՕՐԷՆ Պ. ԺԻԻԼ ՖՕՌ
Բերա, Տօքմաճ փողոց թիւ 2. 4

Այս վարժարանին մէջ աշակերտները իրենց մայրենի լեզուին չափ լաւ կերպով պիտի սովրին Ֆրանսերէն։ Բոլոր դասախօսութիւնները Ֆրանսերէն լեզուով կը կատարուին։ Վարժարանին ծրագիրը համաձայն է Ֆրանս. լիսէներու ծրագրին։ Երկու տեսակ վկայագիր կը տրուի, Դասական և Նոր (classique et moderne)։ Ֆրանսերէնի ուսուցման համար կազմուած այս ընտիր ծրագրին մէջ ընդարձակ տեղ տրուած է Թուրքերէն, Հայերէն և Յունարէն լեզուաց ուսման։

Նոյն վարժարանին մէջ գիշերօթիկ և ցորեկեայ, ինչպէս նաեւ ցորեկուան ճաշը վարժարանին մէջ ընելու պայմանաւ աշակերտներ կ'ընդունուին։

Դասերը պիտի սկսին սեպտ. 7/20ին։
20—2

قابسول دوقتور ضيا
CAPSULES DE Dr ZIA
ԳԱՊՍԻՒԼ ՏՔԴ. ԶԻԱ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ
Դեղագործ Անտօն Գօլօլեանէ

Միզանցքարորքումէ աւելի վտանգաւոր, և ծանր հետեւանքներ ունեցող ուրիշ հիւանդութիւն չգտնուիլը ծանօթ է ամենուն։ Այդ հիւանդութիւնը բուժելու կարողութիւն ունեցող Տքդ. Զիա քափսիւլները, որոնք բոլոր բժիշկներու կողմէ փորձուած են, կը յանձնարարուին այդ տեսակ հիւանդութիւն ունեցողներուն։ Այս քափսիւլները ալ ռանց ցաւ կամ խիթ պատճառելու և ստամոքսը խանգարելու, իրենց բուժիչ ազդեցութիւնը կը ներգործեն հիւանդին վրայ։

Կը ծախուին Պահչէ Գաբուի պահականոցին դիմացը, Սթամպօլլուեան խանին մէջ թիւ 5 «Օսմ. Էքսթրէ տը Քինքինա» մթերանոցը և բոլոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։
25—13

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH & MERCANTILE
ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1800 ԻՆ

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	14,409,089.10.1	» »
1899ի հասոյթը	3,073,226.13.11	» »

NORTHERN INSURANCE COMP.
ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836 ԻՆ

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	5,509,273	» »
1899ի հասոյթը	1,187,296	» »

Այս ընկերութիւնք հաւաքաբար իրենց ընծայած բացարձակ վստահութեան հսկայ դրամագլխի և պահեստի գումարաց տեսակէտով հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններ կ'ընդունին շէնքերու, կարասեաց, վաճառքի եւն. ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆՈՎ, ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ, ՔԱՆ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԱՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ։

ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ

Մինչ այժմ հրդեհի վնասուց համար վճարուած գումար ԵՐԵՍՈՒՆ ՉՈՐՍ ՄԻԼԻՈՆ Անգլիական ոսկին կ'անցնի։

ՄԱՐԻԹԱՅՄ
MARITIME INSURANCE Co.
ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ 110,000

Այս ընկերութիւնն եւս շոգենաւուց եւ առագաստանաւուց մէջ բեռցուած ապրանքներն և [illegible] ինչպէս նաեւ [illegible] թղթատարով ուղղարկուած ինչքերը խիստ շահաւէտ և օգտակար պայմաններով կ'ապահովագրէ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար յարգոյ հասարակութիւնն կը հրաւիրուի դիմել առ ի գործակալութիւն։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ, Գ. Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ.— ՂԱԼԱԹԻԱ ՄԷՀՄԷՏ ԱԼԻ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 22

ԳՐԱՏՈՒՆ Պ. ՊԱԼԵՆՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՉԱՔՄԱՔՃԼԱՐ ՅՕԳՈՒՇՈՒ, ԹԻՒ 20

Սոյն հանրածանօթ գրատունն որ միակ իրաւունք ունի կեդրոնատեղի կոչուելու մանկավարժական վերջին մեթոտներու համաձայն պատրաստուած դասագրքերու, դպրոցական յառաջիկայ շրջանին համար Ազգ. վարժարանաց տրամադրութեան տակ կը դնէ նոր և օգտակար դասագրքերու ճոխ մթերք մը, որոնց նմանօրինակ գրեանց վրայ ունեցած բազմակողմանի առաւելութիւններն, տպագրութեան, ու կազմի մաքրութիւնն և գիներու չափազանց աժանութիւնը, զայնս անմրցելի կ'ընեն։

Գրատան այս տարուան նոր հրատարակութիւններն են՝
Սրբ. Պատմութիւն հին կտակարանի (Մարի Պոնտացի) գին 4 ղշ.
Սրբ. Պատմութիւն նոր կտակարանի (Մարի Պոնտացի) » 4 »
Ընթերցարան (բոլորովին նոր ոճով) հեղինակ-Մխիթար Պոնտացի գին 5 ղշ.

Այս երեք գրքերն ալ Գերմանական մանկավարժութեան վերջին կատարելութեան համաձայն և մասնաւոր խնամօք պատրաստուած գործեր են, որոնց նմանը չէ տեսնուած մեր բազմաթիւ Սրբ. Պատմութեանց դասագրքերու և ցարդ հրատարակուած ընթերցարաններու մեծ շարքին մէջ։ Ասոնք իրաւամբ արժանի են ջերմապէս յանձնարարուելու ամէն Ազգ. վարժարանաց։

Պալենց գրատունն, ի դիւրութիւն իւր յաճախորդաց, մի մասնաւոր գըրացուցակ հրատարակած է 1900 տարւոյ յատուկ, որ կը պարունակէ մինչեւ այսօր գրատան կողմէ հրապարակ հանուած միայն դպրոցական գրքերը։ Այս գրացուցակը փափաքողաց ձրիապէս պիտի ղրկուի։

Գրատան բացառիկ և նպաստաւոր պայմաններէն կարենալ օգտուելու համար, ամէն յանձնարարութիւնք պէտք է ղրկուին ուղղակի Գրատան հասցէին, առանց ո և է երրորդի մը միջնորդութեան։ Սոյն օրինակ յանձնարարութիւնք ամենայն ճշդութեամբ և մեծ փութով ու խնամօք կը կատարուին։

Պալենց գրատունն յանձն կ'առնու նաեւ վարժարանաց համար կրթական պաշտօնեայ ներկայացնել առանց ո և է փոխարինութեան։

Գրատան հասցեն է. 15—9

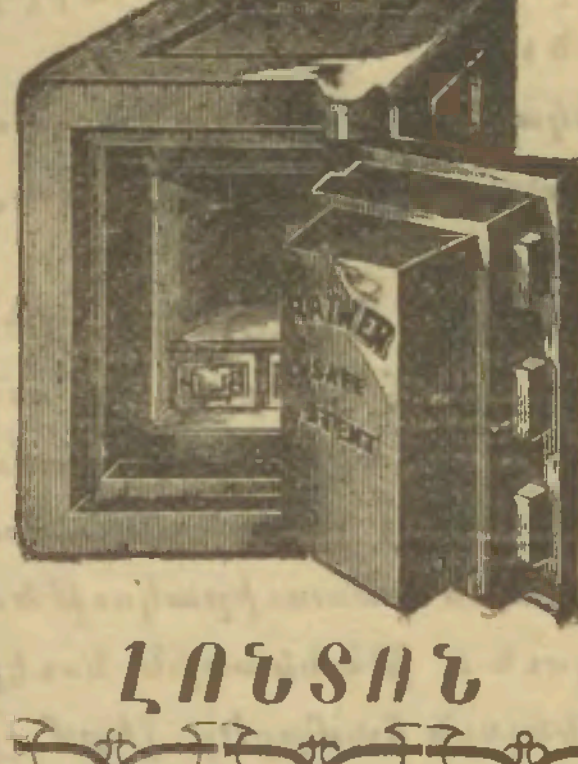
در عليه ده چقماقجيلر يوقوشنده كتبخانه بغوس بالنس
Պ. ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՎԱՃԱՌ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
Կ. Պոլիս Չաքմաքճըլար Յօգուշու թիւ 20

[illegible]
7,250,000 [illegible]
[illegible] 53, 54, 55, 56

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Գ. ԵՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլիս, Սուլթան Համամ,
Թոփալեան խան թիւ 24

Գ. Երմէնեան պատրաստ հանդերձից վաճառատունը, որ իր ապրանքներուն ճոխութեան, չքնաղութեան, տոկունութեան և մանաւանդ գիներուն անմրցելի աժանութեան պատճառաւ հագուստի վաճառատուններուն առաջինը հանդիսացած և մեծ համբաւ շահած է, այս անգամ իր յաճախորդները գոհ ընելու նպատակաւ Եւրոպայէն մեծ քանակութեամբ եղանակին յարմար ամենավերջին նորաձեւութեան համաձայն պատրաստուած տոկուն կերպասներ բերել տուած է, որոնք ճարտար դերձակներու կողմէ հանդերձեղէն պիտի շինուին։ Հագուստ գնել փափաքող անձերուն կը յանձնարարուի դիմել յիշեալ վաճառատունը։ Վերջին գին

ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ
ՌԱԹՆԸՐ

ՌԱԹՆԸՐ ՍԷՅՖ ԼԻՄԻԹԸՏ, ԸՆԿ.Ե'Ն
ԼՈՆՏՈՆ
ԲԱԹԷՆԴ ՔՕՄԲՕ

Հայրապրիչ Անգլիոյ եւ աշխարհիս մեծ պանճանքնու
Մեծ մթերանոց ամէն տեսակ և ամէն մեծութեամբ դրամարկղներու
ԳԱՐԱՔԷՕՅ ԵԷՆԻ ԽԱՆ ԹԻՒ 2, ՂԱԼԱԹԻԱ, Կ. ՊՈԼԻՍ
ԼՈՆՏՈՆ ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Ս. ՔԻՐՇԸՆ
112

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (7)

ԼԻՈՆՔԷ

ՍԻՐՈՅ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

«Մէկ քանի օր վերջ 6 սպանիական վաճառաբարձ նաւեր ձեռք անցուցինք, սակայն ամբողջ արժէքաւոր առարկաները առնելէ ետքը վերստին թող տուինք զանոնք։ Յետոյ Բէյթա քաղաքը ամբակոծելով աւարի տուինք զայն։ Այս բոլոր կռիւներուն առեն Րալֆ միշտ ցոյց տուաւ իր անվիճելի քաջութիւնը։

«Վերջապէս ծովակալին հրամանաւ արդէն մնասուած Կլոսէօնը և Թրայըլ մարտանաւերը կրակի տալով անոնց նաւազներով մեր նաւը զօրացնելէ ետքը Մանիլայի մօտերը դեգերիլ սկըսանք, ոսկի բեռցած սպանիական նաւուն սպասելով։

«1742 օգոստոսին Թինիան կղզին հասնելով ծովակալ Անսըն, ես և 28 նաւազ ցամաք ելանք, իսկ Րալֆ նաւը մնաց։ Հազիւ կէս ժամ անցած էր երբ յանկարծ սաստիկ քամի մը փչելով Սէնթիւրիըն ծովուն բացերը քըշուեցաւ և երկու ժամ ետքը ծովակալ նաւուն հետքն իսկ չէր երեւնար մեզ։

«30 հոգի այսպէս առանց հացի և ջուրի Ովկիանոսին մէջ կորսուած անբնակ կղզիի մը մէջ կը մնայինք։ Օր մը ետքը փոթորիկը սաստկութեամբ տակաւին կը շարունակուէր, Սէնթիւրիըն չէր երեւնար, և մենք ալ անօթութենէ ստիպեալ կը պատրաստուէինք մեկզմեկ ուտել։

«Լոնկհէտ, ամէն անգամ որ այս դժնդակ ու տագնապալի վայրկեանները կը յիշեմ պաղ քրտինք կը հոսի ճակտէս և կը սկսիմ դողդղալ։ Յաջորդ առտուն այն աստիճան անօթի էինք որ ամէնքս ալ, բացի ծովակալէն, սարսափելի երեւոյթ մը առած էինք, պատրաստ իրար բզքտելու։ Բարեբաղդաբար ծովակալին հրամանաւ փոքր խումբերու բաժնուելով կղզիին չորս կողմը խուզարկած առեններս աղբիւր մը և վայրի պտուղներ գտնելով մեր պապակն ու անօթութիւնը անցուցինք։ Մէկ քանի օր յուսահատ կեանք մը անցընելէ ետքը ալ այդ անբնակ կղզին մնալնիս անկարելի ըլլալով որոշեցինք լաստ մը շինելով դէպի չինական ջուրերը ուղղուիլ։ Բարեբաղդաբար նաւէն ցամաք ելած առեններս մէկ քանի կացին բերած ըլլալով անմիջապէս լաստին շինութեանց սկսանք։ Երրորդ առտուն ընդոստ արթնցանք պահակ նաւաստիի մը «Առագա՜ստ, առագա՜ստ» աղաղակներէն։ Ամէնքս ալ սկսանք իրար գրկել ու համբուրել. ալ ազատուած էինք։ Հորիզոնին վըրայ երեւցած ամպի նման փոքր բան մը հետզհետէ մեծնալով մեծ ուրախութեամբ տեսանք որ մեր Սէնթիւրիըն մարտանաւն էր եկողը։ Ծովակալ Անսընի մէկ նշանին վրայ ամէնքս ալ ծունր դնելով սկսանք աղօթել Աստուծոյ։

«Ո՛ւշ դիր, Լոնկհէտ, գիտե՞ս ով էր այն անձը որ առանց նաւապետի նաւը երկու օր փոթորկին առեն կառավարելէ ետքը վերստին Թինիան կղզին հասնելով մեզ ազատած էր։ Մի մըտածեր, Րալֆ Միլլըրն էր այն։

«Թինիան կղզիին մէջ մնացողներուն հետ ես ալ ողջամբ մեր նաւը դարձայ։ Հոն ծովակալ Անսընի հրամանաւ բոլոր գործերը կարգաւ շարունելով բարեւի կեցան և ծովակալը յուզեալ շեշտերով հրամանատար անուանեց հարիւրապետ Րալֆ Միլլըրը։ 340 ձայներ «կեցցէ՛ հրամանատար Միլլըր» գոչեցին և թնդանօթի 7 հարուածներ արձակուելէ ետքը հանդէսը փակուեցաւ։

«1743 յունիսին յանկարծ ոսկի բեռցած սպանիական խոշոր մարտանաւուն հանդիպեցանք, զոր այնքան երկար ատենէ ի վեր կը փնտռէինք, և որուն համար այնքան վտանգներու ենթարկուած էինք։

«Անկարելի էր նկարագրել մեր խանդավառութիւնը։

[illegible] անուն այս խոշոր նաւը 42 մեծ և 28 փոքր թնդանօթներ կը կրէր և 550 նաւազ ունէր։ Նաւուն մեծ կայմին վրայ պարզըւած էր ծովակալ Տօն Ժէրոնիմօ Մոնթէրոյի դրօշակը։

«Անմիջապէս, նաւերնիս անոր վրայ ուղղելով ռմբակոծութեան սկսանք։ Սպանիացիները մեծ քաջութեամբ մեզ դիմադրելէ ետքը չկրնալով անգլիական թնդանօթներուն կրակին դիմանալ, մէկ ու կէս ժամ ետքը ծովակալ Մոնթէրօ ստիպուեցաւ անձնատուր ըլլալ։

«Մէկ քանի օր ետքը ծովակալ Անսըն անգլիական Սէվըրն մարտանաւին հանդիպեցաւ, և իմանալով որ կռիւի մը միջոցին անոր հրամանատարը ըսպաննուած էր, անմիջապէս նաւուն հրամանատար կարգեց Րալֆ Միլլըրը, և ինքը Անգլիա վերադարձաւ։

«Լոնկհէտ, այդ դէպքերէն ետքը երկու տարուան միջոցին Սէվըրն մարտանաւով բազմաթիւ Սպանիացի ծովահէններ ձերբակալեցինք։ Բայց, բարեկամս, պէտք ունիմ հանգստանալու. պատմութեանս շարունակութիւնը ուրիշ օրուան կը թողում. աւելի վերջը շատ ժամանակ ունինք իրարու հետ տեսնուելու։ Շուտ, երկու փայտ եւս նետէ սա վառարանին մէջ»։

Գինեպանը իր հիւրին կամքը կատարելու համար ոտքի ելած առեն դարձեալ սկսաւ դողդոջել, և երկու փայտ նետելէ ետքը աթոռին վրայ ինկաւ։

Երկու վայրկեան ետքը վառարանին փայտերը ճարճատելով գինետունը լոյսով ողողուեցաւ, այնպէս որ վառարանին դիմաց նստող այս երկու չարագործներուն կրակէն կարմրած վայրենի դէմքերը տեսնողը սարսափի կը մատնուէր։

(Շարունակելի)